

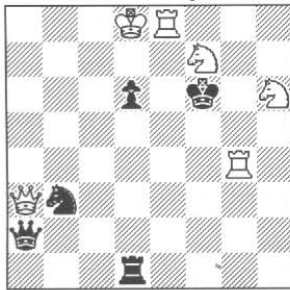
14. מסעי תיקון שחורים – תיקון מדרגה שלישית

באמתחתנו שני פיתוחים נוספים של מוטיב ההגנה המתקנת שהוצג במדור הקודם (וריאנטים, יולי 1999).

נפתח בנושא המכונה "תיקון מדרגה שלישית" (third degree correction), והכוונה לעליית מדרגה בסולם ההגנה המתקנת. עיון במס' 107 יבהיר. תחילה נאתר את ההגנה המתקנת הפשוטה, המוכרת לנו מהמדור הקודם. איום ראשוני 2.פ8ז, הגנה ראשונית על ידי מסע סתמי 1...פ7, איום משני 2.מהו3 בזכות הסתלקות הפרש, והגנה מתקנת על ידי הצבתו הסלקטיבית של אותו פרש על ד4 (1...פד4!) הגוררת התרה של פד6 ובעקבותיה 2.פה4. אס עד כאן הכל מוכר, הרי שעתה נכנס לתמונה גורם חדש: השחור מחדד את תיקונו בכך שיסיע את הפרש ל-ד2 וימנע פה4 (וזאת למרות ש-פד6 הותר כמו במסע התיקון הראשון). הפרש השחור שיפר אם כן את תיקונו הראשון והוסיף תיקון על גבי תיקון. הליך זה הוא מן "הדרגה השלישית". נסכם את הדרגות השונות של הגנות השחור: א. דרגה ראשונה - 1...פ7; ב. דרגה שנייה - 1...פד4; ג. דרגה שלישית - 1...פד2. נשים לב לכך כי כל הגנה שחורה מדרגה מסוימת מלווה בנוזק עצמי מאותה הדרגה (אחרת היה הלבן נותר ללא מענה). בנוסעו ל-ד2 גרם הפרש השחור נזק עצמי חדש (חסימת צד1 לעבר ד3) בתוספת לנוזקים הישנים של "פתיחת השער" למלכה הלבנה והתרת פד6 (והנוזק החדש הזה הוא המאפשר 2.מהג3). על אף שהלבן אינו מנצל את התרת פד6 שביצעה ההגנה האחרונה (1...פד2), הרי שהתרה זו חיונית מבחינה רעיונית, על מנת להפוך הגנה זו לתיקון מדרגה שלישית, ולא לעוד מסע תיקון שגרתי (מדרגה שנייה).

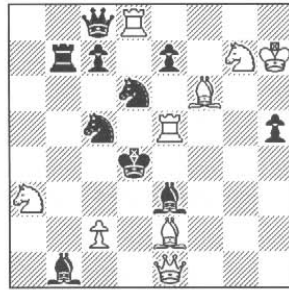
מאחר שהמסע 1...פד2 מונע 2.פה4 (וכן 2.מהו3), הרי שלכאורה ניתן לשייכו לתחום מניעת הדואלים (כך גם לגבי 1...פד4 המונע 2.מהו3). אלא שמניעת דואלים קלאסית מתרחשת באורח "סביל" (או "מקרי") כאשר אין חשיבות ממשית לסדר הצגת מסעי ההגנה השונים, ואילו כאן נבחר המסע המונע מתוך כוונה "פעילה" לסכל את האיום השלישוני פה4, המתאפשר עקרונית

107. C. Goldschmeding
Elk Wat Wils Ty 1944

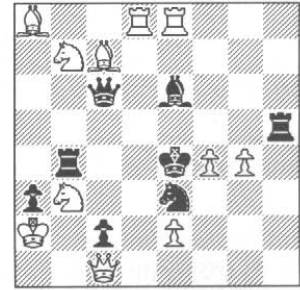
#2 1.Sxd6!

108. C. Goldschmeding
1 Pr Die Schwalbe 1949

#2. 1.Qa5!

109. J. Rietveld
7 Pr National Najaarsty 1942

#2 1.Rd3!

ברגע ש-פד6 מותר (או את האיום המשני מהו3 כאשר קו המלכה נפתח). כלומר, המדובר באירועים תלויים אלו באלו מבחינת סיבת ומועד התרחשותם, וזו בדיוק הלוגיקה העומדת ביסוד הסדר המסוים של הצגת הוריאנטים. נציג עתה דוגמאות מורכבות הרבה יותר.

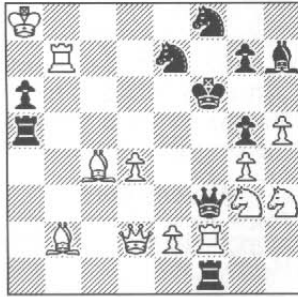
במס' 108 הנושא מוכפל. בתגובה לאיום הראשוני 2.מה:ג5 מתפצלים הוריאנטים לשתי מערכות של תיקונים. פעם אחת 1...פג~ (א) 2.צ:ה7, #1...פה6 (ב) 2.פו5, #1...פד7 (ג) 2.פה6, ופעם שנייה 1...פג~ (א) 2.צ:ה7, #1...פד3 (ב) 2.ג3, #1...פה4 (ג) 2.צד5. האיום המשני 2.צ:ה7, בתשובה ל-1...פג~

משותף לשתי הסדרות, כך שעיון פזיו עשוי ליצור רושם שמדובר בארבעה מסעי תיקון רגילים ביחס לאותו איום משני - ולא היא!

במס' 109 שוב מוכפל הנושא, ובצורה מתוחכמת. בתגובה לאיום הראשוני 2.צ:ה3, מתרחש הפיצול הבא: פעם אחת 1...פ~ (א) 2.פד6, #1...פו5 (ב) 2.פד7, #1...פד5 (ג) (חוסם אמנם את צח5, אך מונע 2.פג5 בגלל ההתרה בכוח של המלכה השחורה) 2.פד2. פעם שנייה 1...פ~ (א) 2.פד6, #1...פו5 (ב) 2.פד2, #1...פג4 (ג) (מתיר אמנם את פב3, אך מונע 2.פד2 בגלל הגנה ישירה) 2.צד4. יוצא שהמסע 1...פד5 מופיע כתיקון מדרגה שלישית בסדרה הראשונה, וכתיקון מדרגה שנייה בסדרה השנייה.

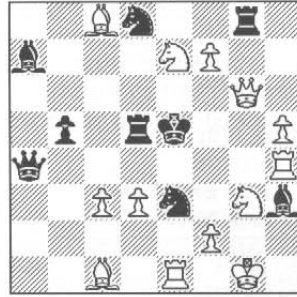
14. מסעי תיקון שחורים – תיקון מדרגה שלישית, המשך

110. C. Goldschmeding & G.A. Croes *Probleemblad 1946*

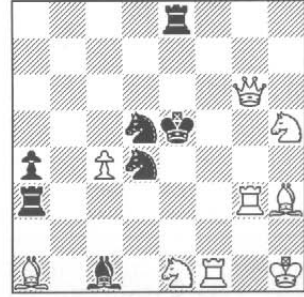
#2 1.Qe3!

111. F. Gamage *1 Pr Chess Correspondence 1947*

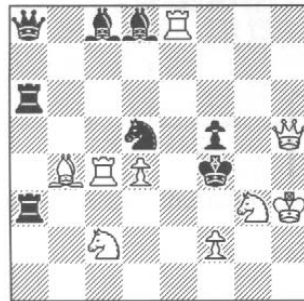
#2 1.Se4!

112. V. Bartolovic *2 Pr II Due Mosse 1956*

#2 1.Qc6

113. V.L. Eaton *2 Pr US Chess Fed. 1946*

#2 1.Se1!

114. Eerkes & Visserman *Pr Probleemblad 1944*

#2 1.Sh6!

"פרדוקס" זה חוזר ביתר שאת במס' 110, שבו, למרבה הפלא, יוצרים ארבעה מסעי תיקון בלבד לא פחות משלוש סדרות שונות של תיקונים שכל אחד מהם מטפס לדרגה השלישית. הבה נראה מה קורה בתגובה לאיום הראשוני 2.מה:ה7. סדרה ראשונה - 1...פ~5 (א) 2.ד5, #1...פג6 (ב) 2.צ7, #1...פד5 (ג) מתיר אף הוא את צב7, אך "באותה נשימה" מונע מט מידיו בגלל חסימת רג4) עכשיו בשל חסימת צא5 (נוק מדרגה שלישית), בא 2.מהה5. סדרה שנייה - 1...פ~5 (א) 2.ד5, #1...פז6 (ב) 2.פה4, #1...פז5 (ג) (חוסם אף הוא את רח7, אך בה בעת מונע 2.פה4 בגלל התרת המלכה השחורה) עכשיו בשל חסימת צא5 (נוק מדרגה שלישית), בא 2.מה:ה5. אנו רואים כי חסימת צא5 מתרחשת כנוק מדרגה שלישית בשתי דרכים שונות בשתי הסדרות דלעיל. מכאן מתקבלת, באורח כמעט אוטומטי, הסדרה השלישית: 1...פ~5 (א) 2.ד5, #1...פז5 (ב) 2.מה:ה5, #1...פד5 (ג) (חוסם אף הוא את צא5 לעבר 5, אך בה בעת מונע 2.מה:ה5 בגלל חסימת רג4) עכשיו בשל חסימת צא5 לעבר ה5 (נוק מדרגה שלישית) יבוא 2.מהה5. אם נתבונן בסדרות השונות, ניווכח שהמסע 1...פד5 עומד בדרגה שלישית הן ביחס ל-1...פג6 והן ביחס ל-1...פז5, שהוא עצמו עומד בדרגה שלישית ביחס ל-1...פז6. לבעיה מדהימה זו אין אח ורע מסוגה.

הדוגמאות הבאות, מס' 111-114, מוצעות להתבוננות עצמית. הקורא השקדן מוזמן לטייל להנאתו במדרגות התיקונים ולחשוף בכוחות עצמו את סודן.

הפיתוח השני של מוטיב התיקונים, הלא הוא "נושא פלדמן", ימתין לתורו בפעם הבאה.